

Елементи и функционалност на обществената комуникация

Доц. д-р Николай Палашев,
ВУБ - София

Обществената комуникация, разглеждана като система, представлява съвкупност от елементи, винаги в състояние на синергетизъм и винаги притежаващи комуникационен и информационен смисъл, значение и функционалност. Основното предназначение на тези елементи е в осигуряването на среда и условия за това, да е възможно възникване на *идея* и съответстващото ѝ *решение*, които комуникационно и информационно адекватно да бъдат третираны, в рамките на което третиране да се установят естествени и логични комуникационни връзки и отношения. В този смисъл елементите на системата на обществената комуникация могат да бъдат определени по следния начин:

- Комуникационни терени.

При елемента *комуникационни терени* установяваме наличието и състоянието на *алфакомуникацията* и *омегакомуникацията*. Именно тук, човекът, в ролята му на участник в комуникацията, осъществява своята социална същност, от гледна точка на неговата уникалност и принадлежност към общността.

- Комуникационни кодове.

При елемента *комуникационни кодове*, намираме същността и спецификата на действие на *комуникационния алфакод* и на *единния паметов комуникационен код*. Именно на основата на тяхното действие по посока на кодирането и декодирането на информацията, може да търсим основание за наличието или липсата на „разбирането на смисъла“. Ще кажем, че при кодирането наблюдаваме

„предлаган“ смисъл за онова, което виждаме, чуваме, усещаме или знаем, а при декодирането – „интерпретиран“ смисъл на същото това, което сме видяли, чули, усетили или узнали.

- Комуникационни канали.

Елементът *комуникационни канали* обхваща първичните два канала – *сензорния* и *трансцеденталния*, както и комуникационния канал при *омегакомуникацията*. Действителното движение на информацията се осъществява именно тук. Ще отбележим, че не става въпрос само и единствено за „пренос“ на информационни масиви, а и за едно своеобразно моделиране на информацията, свързано с нейното оформяне като поносима спрямо комуникационните кодове. Именно при този елемент на системата на обществената комуникация, променя своята характеристика от „насочена“ към „адаптирана“.

- Позиционни места на комуникиращите.

Елементът *позиционни места на комуникиращите* съдържа моментно заеманите позиции от участниците в комуникационния процес. Тази мобилност на *позиционните места* се определя от наблюдаваната двупосочност на *комуникационната връзка* и от статута на конкретните социални роли. В този смисъл, *позиционните места* са относително статични по отношение на излъчването и приемането на информацията и относително динамични по отношение на *комуникационното действие*. В същото време, трябва да се подчертае, че самите позиции на комуникиращите са в рамките на *обществения комуникационен модел*

Формално погледнато, посоченото по-горе дава представа за това, какво е комуникационният процес. Става въпрос за предаване и приемане на информация, за нейното кодиране и декодиране, за нейното трансформиране чрез интерпретиране и в крайна сметка за нейното разбиране по идентичен начин от всички участници в комуникацията.

Когато говорим за обществената комуникация, разглеждана като процес, трябва да имаме предвид не само развитието на комуникационните кодове, осъществяваните комуникационни поведенчески модели и спецификата на комуникационните терени, но и отражението, което дава многопластовото

цивилизационно развитие върху създаваните от комуникацията реалности. Един от важните въпроси тук е този за характера на движението на информационните масиви. При условия в норма и адекватна информационна среда, на терена на *омегакомуникацията* се наблюдава *двупосочност* на това движение. В много редки случаи, липсва *двупосочност*, но това е само, ако са налице обществени модели, предполагащи деструкции в обществените отношения, отнасящи се до нарушаването на човешки права, законността, пренебрегване на ценностите или тяхната подмяна с псевдоценности, или като цяло – нарушение на градивния ход на цивилизационно развитие. Така или иначе, именно *двупосочността* е гаранцията, *идеите* и съответстващите им *решения* да доведат до отговори за начините и подходите за решаването на актуалните обществени проблеми. В рамките на комуникационни процес, *двупосочността* на движението на информацията се наблюдава и при връзката между *алфакомуникацията* и *омегакомуникацията*. Специфичният момент тук, е свързан с адекватността на комуникационно-информационната форма на третираната информация, особено в онази част, при която информацията от „насочена” се превръща в „адаптирана”. Т.е., една такава форма, която предполага двузначност, или непоносимост по отношение на комуникационната култура, винаги поставя комуникационни бариери, спиращи движението на информацията и съответно нарушават нейната *двупосочност*.

В цялата разумна дейност на човека, включително и при осъществяването на обществена комуникация, начало на началата е *мисълта*. Както казва Юнг, „Ако анализираме как протича една мисъл, ще видим, че ние започваме с една „начална”, или „водеща” идея и едва тогава, без да се връщаме към нея всеки път, а водени единствено от усещането, че сме направлявани, ние преминаваме към цяла серия от отделни идеи, които са свързани... В този смисъл насоченото, или логическото мислене е истинно мислене, адаптирано към реалността...” (Юнг, К., Юнг-избрано, С., 1993, с.15-16) Ако преведем казаното от Юнг на езика на комуникацията, установяваме, че същинската обществена комуникация, именно

като процес, започва в момента, в който е налице резултат от *алфакомуникацията* и той бъде кодиран от *единния паметов комуникационен код*. Ето това ни дава основание, когато говорим за комуникационен процес при обществената комуникация да опишем следния логичен ред на случващото се: *Идея – Решение: Нагласи, Позиция, Поведенчески модел – Комуникационно действие/ Комуникационен акт – Комуникационен резултат – Събитие/Факт/Ситуация – Създаване на реалности*. В системата на обществената комуникация, посоченият логически ред, има нелинейно развитие, което предполага множество алтернативни развития. Това означава, че от прилаганите механизми за организация и управление на комуникацията и информацията зависи степента на разсейване и преодоляване на всичко излишно и неадекватно по отношение на търсения комуникационен резултат.

Като си взема повод от научните тези на Джон Лок за „езика”, които най-общо се отнасят до проблема с автономното създаване и преживяване на значенията, Джон Питърс казва, че „Комуникацията показва начина, по който индивидите могат да съществуват заедно, без да правят компромиси със своя суверенитет.” (Питърс, Дж., да говориш на вятъра, С., 2005, с.85) Ние пък, ще си вземем повод от Питърс, за да погледнем на функционалността на обществената комуникация от ъгъла на онези устои, които осмислят разума и които всъщност са основанието за създаването на реалности чрез комуникация.

Нека да започнем с *истината* и отношението ѝ спрямо комуникацията. В случая, „истината” се разполага в две измерения. Първото се отнася до установяване и приемане на действителното състояние, параметри, действие и въздействие на събитията, ситуацияите, фактите и човешката същност. Тук оценката се базира на опита и знанието и по принцип липсва основа за опровержение. В този смисъл, евентуалната двузначност е минимизирана до крайност, което означава, че имаме в най-голяма степен общо съгласие. Второто измерение на *истината* се отнася до установяването и приемането на новите реалности, създадени по комуникационен път. Сега, опитът и знанието

играе второстепенна роля, защото става въпрос за иновация във висша степен, т.е. договаряне на истинност. Като втори аспект може да се определи *знанието* и отношението му към комуникацията. Разбирано като експертност, умения, добитата информация, преживяване на факт или събитие, а това поставено под знака на убеждението и аргументацията за несъстоятелността на предлагани алтернативи, *знанието*, по отношение на комуникацията също като *истината* се разполага в две измерения. Първото се отнася до самото му добиване. Второто измерение е свързано с прилагането на *знанието* при осъществяване на обществена комуникация. Във всеки случай отношението на *знанието* към комуникацията е пряко свързано с *ценностите* и тяхната йерархична система. Именно в отношението на ценностната система спрямо комуникацията се установява и приема определението за *знанието*, като „градивно” или „деструктивно” по отношение на цивилизационното развитие. Тук, приетите за верни и валидни, *ценностите* играят значимата роля на коректив по отношение на обществената комуникация. Те са тези, които в крайна сметка определят стойността на социалното, културното и материалното значения на събитията, фактите и същностите. И тук, трябва да обърнем особено внимание на *свободата*, тъй като в повечето случаи при обществената комуникация, се поставя въпросът за приемането или отхвърлянето на принципа за доброволното приемане на обществената йерархия; за модела „управляващи-управлявани”; за т.нар. „свободно слово” и „свободата на мненията”. Колкото и абстрактен да изглежда въпросът за отношението на *свободата* спрямо комуникацията, той има своите реални измерения именно по отношение на приемането или отхвърлянето на създаваните реалности.

Казаното дотук ни дава основание да посочим и следващия аспект, който има пряка връзка с функциите на обществената комуникация, а именно това между *социалните роли* и комуникацията. Преди всичко, трябва да посочим, че *социалните роли* са тези, които определят членовете на обществото по признака „пасивност/активност”. Тези които

изпълняват активни *социални роли* са именно генераторите на *идеите* и съответстващите им *решения*, както и основният фактор, влияещ върху качеството на интерпретацията на информацията. За разлика от тях, изпълняващите пасивни *социални роли*, са тези, от които зависи самото осъществяване на резултатите от обществената комуникация. Така че, връзката между активните и пасивните *социални роли* е не само неделима, но и взаимно въздействаща.

Така че, функциите на обществената комуникация, взимат повод за съществуването си, за действието си и за значението си от дълбините на човешката същност и смисъла на организираната човешка общност, като са оправдани от наличието на *алфа-* и *омегакомуникацията*. Като имаме предвид това, може да посочим следните функции на обществената комуникация:

- *Функция на комуникационната основа.* Съсредоточена е върху основното предназначение на обществената комуникация – осмислянето на обществото устройство и развитие, и мястото на човека в тях. Пряко е свързана с *договарянето*, *разбирателството* и *цивилизоваността* в рамките на общественото развитие.

- *Експресивна функция.* Тази функция е съсредоточена върху спецификата и проявленията на източника на информация. Пряко е свързана с кодирането и декодирането на първичната (*сензорна* и *трансцендентална информация*) информация, формирането на *идеята* и съответстващото *решение* и излъчването на сигналите за идентичност.

- *Апелативна функция.* Тя се съсредоточава върху спецификата и проявленията на получателя на информацията. Свързана е с декодирането на получената информация, корегиране на информацията на базата на собствената *идея* и съответстващо *решение* и с повторното кодиране и изпращане на трансформирани информационни масиви.

- *Функция на комуникационната реализация.* Съсредоточава се върху установяването на условия и среда, като възможност за протичане на комуникационния процес. Тази функция е пряко свързана с аспектите на комуникационната култура,

степената на придобитото знание и опит, както и с професионализирането на комуникационните умения на участниците в комуникационния процес.

- *Структурна функция.* Съсредоточава се върху характера и формата на третираните информационни масиви. Пряко е свързана с ефективността на образите на социалните роли и формирането на нагласи.

- *Функция на комуникационното действие.* Съсредоточава се върху комуникационната връзка, комуникационния акт и третирането на информацията през комуникационния канал на терена на омегакомуникацията.

- *Функция на интелектуалната трансформация.* Съсредоточава се върху създаването и третирането на знаците, символите, образите и езика. Пряко е свързана със създаването, конкретизирането според третираната тематика и използването на комуникационно-информационните конструкции.

- *Функция на смисловата материализация.* Съсредоточава се върху материализацията на информацията, съотнесена към паметта, опита и знанието. Тази функция има пряко отношение спрямо договарянето на смисъла и значението на материализираните форми на информацията.

- *Функция на комуникационно-информационната достоверност.* Съсредоточава се върху изграждането на идентичностите и образите, съотносими спрямо характера на обществената комуникация.

- *Културологична функция.* Съсредоточава се върху смисъла, значението и въздействията на ценностите, вярата, вяръванията, културата, естетиката на художествеността. Пряко е свързана с духовните измерения, проблема „публичност“ и т.нар. „втори план на идеите“.

- *Функция на комуникационната еволюция.* Съсредоточава се върху непрестанното възвръщане към началния повод за комуникация и началната същност на третираната информация.

- *Управленска функция.* Съсредоточава се върху създаването на

условия, среда и комуникационен инструментариум, предназначени да обслужват идеите и решенията, свързани с управление на обществените процеси и отношения.

- *Функция на кризиса.* Съсредоточава се върху преодоляването на кризи и създаването на условия и среда за осъществяване на превантивност спрямо съществуващи или възникващи кризи.

- *Функция на контекста.* Съсредоточава се върху разполагането на обществената комуникация винаги в конкретен контекст на реалностите.

- *Технологична функция.* Съсредоточена върху използването на комуникационните и информационни технологии, техники и технически средства. Пряко е свързана с фактическото осигуряване на комуникацията.

И така, обобщено, може да се каже, че функционалната същност се изразява в регулирането и контрола върху съществуващите и новосъздадените реалности, чрез комуникационните методи, начини и форми. Целите на обществената комуникация могат да бъдат разположени в две групи – група на функционалното действие спрямо самите участници в комуникационния процес и група на функционалното действие спрямо процесите, отнасящи се до човека и обществото. Всички цели обаче, са под знака на основната мисия на човека – продължаване на съществуването на разумен живот на територията на планетата и развитие на неговите проявления.